CONCLUSIE VAN ADVOCAAT-GENERAAL C. O. LENZ van 13 juli 1995 *

A — Inleiding

1. De Tweede richtlijn (90/619/EEG) van de Raad van 8 november 1990 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende het directe levensverzekeringsbedrijf, tot vaststelling van de bepalingen ter bevordering van de daadwerkelijke uitoefening van het vrij verrichten van diensten en houdende wijziging van richtlijn 79/267/EEG [1], diende door de Lid-Staten vóór 20 november 1992 in nationaal recht te worden omgezet. [2]

2. Met het onderhavige beroep wegens nietnakoming verzoekt de Commissie het Hof vast te stellen, dat het Koninkrijk Spanje de krachtens het gemeenschapsrecht op hem rustende verplichtingen niet is nagekomen, door niet binnen de gestelde termijn de vereiste wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen ter uitvoering van de betrokken richtlijn vast te stellen, respectievelijk de Commissie hiervan niet in kennis te stellen. Bovendien verzoekt de Commissie om veroordeling van het Koninkrijk Spanje in de kosten van het geding.

3. Het Koninkrijk Spanje bestrijdt niet, dat het niet binnen de gestelde termijn heeft voldaan aan zijn verplichting om de voor de omzetting van voornoemde richtlijn vereiste maatregelen, met name die tot aanpassing van de betrokken wettelijke bepalingen, vast te stellen.

4. Te zijner verdediging voert het Koninkrijk Spanje evenwel twee argumenten aan. In de eerste plaats zou een wetsvoorstel dat tijdig was opgesteld om de omzetting van de betrokken richtlijn te verzekeren, niet tot een wet hebben geleid omdat nieuwe verkiezingen de ontbinding van het parlement tot gevolg hadden. Sinds januari 1994 zou een nieuwe wetgevingsprocedure voor de omzetting van de betrokken richtlijn lopen. In de tweede plaats zouden de in een „protocolo" neergelegde bestuursrechtelijke bepalingen de facto tot het einde van de wetgevingsprocedure de de jure uitgebleven aanpassing van

* Oorspronkelijke taal: Duits.

1 — PB 1990, L 330, blz. 50.

2 — Zie artikel 30, eerste alinea, van richtlijn 90/619.

de wettelijke bepalingen vervangen. Bijgevolg is het Koninkrijk Spanje van oordeel, dat hem geen niet-nakoming van zijn verplichtingen kan worden verweten en dat het beroep van de Commissie ongegrond is.

B — Beoordeling

5. Het betoog van het Koninkrijk Spanje kan niet worden aanvaard. Gezien het objectieve karakter van de procedure wegens niet-nakoming, kan voor de vaststelling van de niet-nakoming worden volstaan met erop te wijzen, dat de Spaanse regering de haar ten laste gelegde inbreuk niet betwist. [3] Het Koninkrijk Spanje beperkt zich ertoe, de niet-tijdige omzetting van de richtlijn in de eerste plaats te rechtvaardigen met een beroep op de ontbinding van het parlement. Volgens vaste rechtspraak van het Hof kan een Lid-Staat zich evenwel niet op binnenlandse belemmeringen van technische, institutionele of politieke aard beroepen om zich aan zijn verplichting tot tijdige omzetting van een richtlijn te onttrekken. [4] In de tweede plaats voert het Koninkrijk Spanje te zijner rechtvaardiging aan, dat aan de verplichting ten aanzien van het te bereiken resultaat (artikel 189, derde alinea, EG-Verdrag) voorlopig is voldaan door middel van bestuursrechtelijke bepalingen, die in casu zijn opgenomen in het zogenaamde „protocolo". Al aangenomen dat een inbreuk op het Verdrag op deze wijze kan worden verholpen, dan nog kan het Koninkrijk Spanje zich hierop bezwaarlijk met succes beroepen: volgens de tekst van bijlage I bij het verweerschrift gold het „protocolo" namelijk pas vanaf 1 juli 1994. De niet-nakoming had evenwel uiterlijk aan het einde van de in het met redenen omklede advies van 15 februari 1994 gestelde termijn van twee maanden ongedaan moeten zijn gemaakt. In ieder geval evenwel voldeed het „protocolo", als regel van intern administratief recht zonder rechtstreekse externe werking, niet aan de voorwaarden die de Lid-Staten volgens vaste rechtspraak van het Hof bij de omzetting van een richtlijn aangaande de keuze van vorm en middelen in acht moeten nemen. [5]

6. Aangezien vaststaat, dat het Koninkrijk Spanje de richtlijn niet tijdig in nationaal recht heeft omgezet, behoeft het Hof niet in te gaan op het door de Commissie subsidiair aangevoerde middel, dat het Koninkrijk Spanje heeft nagelaten de voor de omzetting van de richtlijn vastgestelde maatregelen mee te delen.

3 — Zie laatstelijk arrest van 3 mei 1994, zaak C-260/93, Commissie/België, Jurispr. 1994, blz. I-1611, r. o. 7 en 8.

4 — Zie reeds arrest van 26 februari 1976, zaak 52/75, Commissie/Italië, Jurispr. 1976, blz. 277, r. o. 10 en 14.

5 — Arrest van 30 mei 1991, zaak C-361/88, Commissie/Duitsland, Jurispr. 1991, blz. I-2567.

C — Conclusie

7. Derhalve geef ik het Hof in overweging, als volgt op het beroep te beslissen:

„1) Door niet binnen de gestelde termijn de vereiste wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen voor de omzetting van richtlijn 90/619/EEG vast te stellen, is het Koninkrijk Spanje de krachtens het EG-Verdrag op hem rustende verplichtingen niet nagekomen.

2) Het Koninkrijk Spanje wordt in de kosten verwezen."